

A Magyar Nemzeti Bank 24/2018. (VII.5.) számú ajánlása

a pénzügyi intézmények által közvetlenül, valamint függő kiemelt közvetítő útján végzett kézizálog fedezete mellett történő pénzkölcsön-nyújtásáról

I. AZ AJÁNLÁS CÉLJA ÉS HATÁLYA

Az ajánlás célja a pénzügyi intézmények által közvetlenül, valamint kiemelt közvetítő útján végzett, kézizálog fedezete mellett nyújtott pénzkölcsönrel (a továbbiakban: zálogkölcsön), valamint a zálogkölcsönt nyújtó pénzügyi intézmények refinanszírozásával kapcsolatban a Magyar Nemzeti Bank (a továbbiakban: MNB) elvárásainak megfogalmazása, és ezzel a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése.

Az ajánlás alkalmazásában zálogkölcsönnyújtásnak az a jogügylet minősül, amelyben a felek a közöttük létrejött kölcsönszerződést kézizálogjoggal biztosítják, valamint a zálogjegy kibocsátása mellett megvalósuló pénzkölcsönnyújtás¹.

Az ajánlás kidolgozása során figyelembe vételre került a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (a továbbiakban: Hpt.), a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2017. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Pmt.), a pénzügyi szolgáltatást közvetítő közvetítői díjáról szóló 109/2010. (IV. 9.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 3. §-ában foglalt, a közvetítői szerződésre vonatkozó kötelező tartalmi elemek, a teljes hiteldíj mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelet, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.), a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Fhtv.) kereskedelmi kommunikációra vonatkozó 4. § (1), (2), (4) és (6) bekezdése, valamint a teljes hiteldíj mutató (a továbbiakban: THM)² maximumát meghatározó 17/A. § (2) és (4) bekezdése, továbbá a pénzügyi szolgáltatást közvetítő előzetes tájékoztatási kötelezettségeinek általános szabályairól szóló 53/2016. (XII. 21.) NGM rendelet (a továbbiakban: NGM rendelet).

Az ajánlás címzettjei azok a pénzügyi intézmények, amelyek közvetlenül vagy kiemelt közvetítő igénybevételel nyújtanak zálogkölcsönt. Az ajánlás II. és III. fejezetében szerepelnek azon általános szabályok, melyek egyaránt vonatkoznak azon pénzügyi intézményekre, melyek saját jogon nyújtanak zálogkölcsönt és a kiemelt közvetítő útján történő zálogkölcsön nyújtására.

A IV.-VII. fejezet rendelkezései kizárólag a kiemelt közvetítő igénybevételel történő zálogkölcsönnyújtásra vonatkoznak.³ A VIII. fejezet a zálogkölcsönt nyújtó pénzügyi

¹ Hpt. 6. § (1) bekezdés 40. pontjának bd) alpontja.

² Az Fhtv. 17/A. § (2) és (4) bekezdése szerint a kézizálog fedezete mellett nyújtott hitelek esetében a teljes hiteldíj mutató nem haladhatja meg az érintett naptári félévet megelőző hónap első napján érvényes jegybanki alapkamat 39 százalékponttal növelt mértékét.

³ A kiemelt közvetítő igénybevételelnek engedélyezéséhez szükséges követelményeket tartalmazó engedélyezési útmutató az alábbi linken érhető el: <https://www.mnb.hu/felugyelet/engedelyezes-es-intezmenyfelugyeles/engedelyezes/engedelyezesi-utmutatok/kozvetitoi-engedelyek>

intézmények refinanszírozásának gyakorlatával kapcsolatos MNB elvárásokat fogalmazza meg.

II. A ZÁLOGKÖLCSÖNNYÚJTÁSI TEVÉKENYSÉG VÉGZÉSE SORÁN ÁLTALÁNOSAN ELVÁRT GYAKORLATOK

2.1. A kockázatvállalással kapcsolatos általános elvárások

Az MNB álláspontja szerint a pénzügyi intézmény a zálogkölcön-nyújtási tevékenység végzése során akkor jár el prudens módon, amennyiben a nyújtott zálogkölcön összege a fedezet befogadásakor megállapított piaci értékénél annyival alacsonyabb, hogy egy gazdasági krízishelyzetben vagy kényszerértékesítés esetén a fedezet csökkent értéke is eléri a nyújtott zálogkölcön és járulékai összegét.

Elvárt, hogy a pénzügyi intézmény figyelembe vegye a becsüs tevékenységének kockázatát is, vagyis azt, hogy a zálogtárgy becsértékének meghatározása soha nem pontos piaci ármegállapítás, hanem szakértői becslés eredménye.

A kézizálog (különösen az arany és más nemesfémek) fedezete mellett nyújtott zálogkölcönök esetén megfigyelhető az a tendencia, hogy az ügyfél az irányadó tőzsdei árak esése és így a fedezet értékének csökkenése esetén nem feltétlenül érdekelt a zálogtárgy kiváltásában. Ez a zálogkölcönt nyújtó pénzügyi intézmények kockázatait azáltal befolyásolja, hogy a fedezet értékesítésére kényszerülnek, aminek a piacon nagy volumenben történő megjelenése a fedezetek értékének további csökkenését eredményezheti.

A zálogkölcön-nyújtási tevékenység végzése során elvárt annak figyelembe vétele is, hogy az arany világgpiaci árának folyamatos ingadozása miatt elkerülhetetlen trendváltások és tőzsdei árfolyam-korrekciók esetén jelentős aranykészlet maradhat a pénzügyi intézménynél.

Az MNB elvárja a pénzügyi intézménytől vagy a kiemelt közvetítőtől, hogy olyan biztosítással, valamint tartalékokkal rendelkezzen, amelyek az ügyfelei irányában fennálló kötelezettségeinek maradéktalan teljesítését lehetővé teszik abban az esetben is, amennyiben valamilyen nem várt esemény (pl. bűncselekmény vagy káresemény) következtében a zálogba vett értéktárgyakat nem képes ügyfelei részére visszaszolgáltatni.

Az MNB ezért elvárja a pénzügyi intézménytől vagy a kiemelt közvetítőtől, hogy a vagyonbiztosítása fióktelepekre bontottan a kihelyezett kézizáloghitel-állomány mögött álló zálogtárgyak értékére, valamint kiemelt közvetítő esetében a zálogtárgyakon túl a pénzügyi intézmény által a kiemelt közvetítő rendelkezésére bocsátott, a kiemelt közvetítő birtokában lévő készpénzre is terjedjen ki és a kiemelt közvetítő vagyonbiztosításának engedményezettjeként a megbízó pénzügyi intézmény kerüljön megjelölésre. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi intézmény a vagyonbiztosításban szereplő összeget negyedévente vizsgálja felül és amennyiben a vagyonbiztosításban szereplő összeg alacsonyabb a zálogkölcönzésből eredő követelések összegénél, vagy a pénzügyi intézmény által a kiemelt közvetítő rendelkezésére bocsátott, a kiemelt közvetítő birtokában lévő készpénznél, gondoskodjon magasabb összegű vagyonbiztosítás megkötéséről. Az MNB jó gyakorlatnak tartja továbbá –

kockázatérzékenységi szempontokat is mérlegelve – amennyiben a biztosítás kiterjed az alkalmazottak által okozott károkra is.

Az MNB elvárja továbbá, hogy az ügyfelek irányában fennálló elszámolási kötelezettségeiről⁴ az elszámolásra kötelezett intézmény naprakész nyilvántartást vezessen, és az egyes ügyfelek elszámolási igényének elévüléséig az elszámolási kötelezettség teljesítéséhez szükséges összeget elkülönített számlán helyezze el.

Az MNB elvárja ezen felül, hogy a zálogtárgy futamidőn, valamint türelmi időn belüli kiváltása esetén a pénzügyi intézmény a zálogtárgyat lehetőség szerint haladéktalanul, a türelmi időt követően a kényszerértékesítésig legfeljebb 5 munkanapon belül bocsássa az ügyfél rendelkezésére. Az MNB kizárólag azt tartja követendő gyakorlatnak, ha a pénzügyi intézmény a zálogtárgy kiváltását csak kivételesen, a pénzügyi intézmény működése, folyamatai (pl. értéktárolási gyakorlata) által ténylegesen indokolt esetekben és a zálogtárgy rendelkezésre bocsátásának valós időigényén alapuló határidő alkalmazása mellett köti előzetes bejelentéshez.

2.2. A zálogkölcson termékek feltételeivel kapcsolatos elvárások

Az MNB elvárja, hogy a zálogtárgyak zálogjegyen is feltüntetett becsértéke igazodjon az adott zálogtárgy valós piaci értékéhez, így nemesfém tárgyak esetén érje el minimum a zálogtárgy nemesfémtartalmának világgpiaci árát.

Az MNB nem tartja a fogyasztói érdekekkel összeegyeztethetőnek, így nem támogatja a 30 napnál rövidebb futamidejű zálogkölcson konstrukciók alkalmazását.

Emellett az MNB nem tartja elfogadhatónak az olyan zálogkölcson konstrukciókat, amelyekben a futamidőt többszörösen meghaladja a türelmi időszak, valamint azt a kölcsönnyújtói magatartást sem, amely késedelmes teljesítés esetében a szerződés szerű teljesítés esetén felszámítható ügyleti kamat mértékét többszörösen meghaladó díjat alkalmaz.

Az MNB elvárja, hogy a zálogkölcson futamidejének lejártától a kényszerértékesítésig terjedő időszakra vonatkozóan a zálogkölcson nyújtó pénzügyi intézmény maximálja az ezen időszak alatt általa felszámítható kamatok, díjak és egyéb költségek összegét. Fontos, hogy az ezen időszakra vonatkozóan felszámított díjak, költségek is igazodjanak a pénzügyi intézménynél a zálogtárgy őrzésével, értékének megóvásával, valamint a kényszerértékesítéssel kapcsolatban ténylegesen felmerülő költségekhez.

Az MNB javasolja, hogy a fogyasztó késedelmes teljesítése esetén a késedelem időtartamára a zálogkölcson nyújtó pénzügyi intézmény legfeljebb olyan mértékű késedelmi kamatot számítson fel, amely nem haladja meg az alkalmazott ügyleti kamat másfélszeresének legfeljebb 3 százalékponttal növelt mértékét, és nem magasabb, mint a

⁴ A Ptk. 5:98. §-a alapján a zálogtárggyal való helytállás terjedelme annak a követelésnek a mindenkori terjedelméhez igazodik, amelynek biztosítására a zálogtárgy szolgál. A zálogtárggyal való helytállás kiterjed a zálogjoggal biztosított követelés kamataira, a követelés és a zálogjog érvényesítésének szükséges költségeire és a zálogtárgyra fordított szükséges költségekre. Az ebből származó követelés a Ptk. 6:22. §-a alapján 5 év alatt évül el, mely azonban az 5:142. § (1) bekezdés d) pont alapján nem akadályozza a kézzizálogból való kielégítésnek.

kézizálog fedezete mellett nyújtott hitelek esetében irányadó, az Fhtv. 17/A. § (2) és (4) bekezdésében meghatározott maximális THM.

2.3. A zálogkölcsonnyújtást megelőző és a kényszerértékesítéssel kapcsolatban nyújtott tájékoztatás, felvilágosítás

Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi intézmény, vagy kiemelt közvetítő útján végzett tevékenység esetén a kiemelt közvetítő az NGM rendelet 4. §-ában foglaltakon túlmenően tájékoztatást nyújtson az ingó dolgot zálogba adni szándékozó természetes személynek a zálogkölcson legfontosabb jellemzőiről, sajátosságairól, ideértve az arra vonatkozó figyelemfelhívást, hogy a zálogkölcsonnyújtás a felkínált vagyontárgyra tekintettel történik és a zálogkölcson összege a zálogtárgy értékéhez igazodik, továbbá a zálogtárgy kiváltása a zálogjegy birtokosa által történhet.

A tájékoztatásra kötelezett a tájékoztatási kötelezettségének egy elvihető egységes ügyféltájékoztató füzet előzetes rendelkezésre bocsátásával is eleget tehet.

A zálogkölcsonnyújtást megelőző tájékoztatás az MNB elvárása szerint kiterjed a zálogkölcsonhoz kapcsolódó fogalmak (így a türelmi idő, a várakozási idő, a prolongálás, a kényszerértékesítés) meghatározására, a THM értékének megjelölésére (a futamidő alatt felszámításra kerülő kamatok, díjak és egyéb költségek tételes felsorolása mellett), továbbá a zálogtárgy futamidőn, vagy zálogjegyen feltüntetett határidőn belüli kiváltásának elmaradása esetén követendő eljárásra, illetve az ennek során felszámításra kerülő díjakra és költségekre. Az MNB elvárja továbbá, hogy a tájékoztatás terjedjen ki arra is, hogy kényszerértékesítés esetén a pénzügyi intézménynek elszámolási kötelezettsége áll fenn.

Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi intézmény arról is tájékoztassa az ügyfelet, hogy maximálisan mekkora a zálogkölcson futamidejének lejártja és a kényszerértékesítés közötti időszakban felszámítható költségek és díjak mértéke, és ezek milyen, a pénzügyi intézménynél felmerülő költségek alapján kerülnek megállapításra. Az MNB elvárja, hogy a fentiekről a pénzügyi intézmény a honlapján is tájékoztassa ügyfeleit közérthető módon.

Az MNB a fentiekén túl elvárja, hogy a pénzügyi intézmény – kiemelt közvetítő útján végzett tevékenység esetén a kiemelt közvetítő – hívja fel az ingó dolgot zálogba adni szándékozó természetes személy figyelmét az Üzletszabályzatban foglaltakra, és arra, hogy kérésre a pénzügyi intézmény – kiemelt közvetítő útján végzett tevékenység esetén a kiemelt közvetítő – köteles azt ingyenesen rendelkezésre bocsátani. Az MNB elvárja továbbá, hogy zálogkölcson esetén a konstrukcióra vonatkozó hirdetmény elvihető formátumban, közvetlenül elérhető helyen folyamatosan az ügyfelek rendelkezésére álljon.

Az MNB jó gyakorlatnak tartja, hogy a pénzügyi intézmény – kiemelt közvetítő útján végzett tevékenység esetén a kiemelt közvetítő – az ügyfelek figyelmét hívja fel annak lehetőségére (az ezzel járó költségek bemutatása mellett), hogy elérhetőségük (pl. telefonszám, elektronikus levelezési cím) megadása esetén, amennyiben a zálogtárgy kényszerértékesítésére kerül sor, erről a kényszerértékesítést megelőzően a pénzügyi intézmény – kiemelt közvetítő útján végzett tevékenység esetén a kiemelt közvetítő – tájékoztatja az ügyfelet a vonatkozó adatvédelmi jogszabályok betartása mellett. Az MNB

jó gyakorlatnak tartja továbbá, hogy elérhetőségük megadása esetén az ügyfelek a kényszerértékesítést követően legfeljebb 30 napon belül értesítést kapjanak az elszámolásra köteles intézménytől, mely értesítésnek ki kell térnie az ügyfél irányában fennálló elszámolási kötelezettség összegére is.

Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a pénzügyi intézmény vagy a kiemelt közvetítő olyan dokumentumot vagy internetes alkalmazást tesz elérhetővé a honlapján, amelyből az ügyfelei információt kaphatnak arról, hogy az adott zálogjegy esetében a zálogtárgy kényszerértékesítése megtörtént-e.

2.4. A zálogjegy kötelező és elvárt tartalmi elemei

A Ptk. előírásaival összhangban a zálogjegyen rögzíteni kell, hogy okirati formában kibocsátott értékpapírnak minősül [Ptk. 5:89. § (6) bekezdés]. A zálogjegynek továbbá az alábbi kötelező tartalmi elemeket kell legalább tartalmaznia [Ptk. 6:565. § (3) bekezdés]:

- a) kibocsátó nevét és címét,
- b) azt, hogy a zálogjegy értékpapírnak minősül,
- c) a zálogjegy által megtestesített jogosultságot (ideértve annak a határnapnak a megjelölését is, ameddig a zálogtárgy a zálogjegyen feltüntetett összeg ellenében váltható ki),
- d) a kibocsátás helyét és időpontját,
- e) a kibocsátó aláírását.

A jogszabály által előírt kötelező tartalmi elemeken kívül az MNB elvárja, hogy a zálogjegyen feltüntetésre kerüljön

- a. a zálogjegy azonosítására szolgáló sorozatszám,
- b. a zálogjogosult pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő internetes elérhetősége,
- c. kiemelt közvetítő esetén a kiemelt közvetítő neve és székhelye,
- d. a zálogfiók címe és elérhetősége (telefonszám, és ha van, email-cím is),
- e. a folyósított és visszafizetendő kölcsön összege,
- f. a kölcsön futamideje,
- g. amennyiben türelmi időszakot állapít meg a pénzügyi intézmény, a türelmi időszak lejáratának időpontja,
- h. a zálogtárgy(ak) besorolása, leírása (súly, mennyiség, darabszám stb.) becsértéke, zálogértéke,
- i. a futamidő alatt, illetve késedelmes teljesítés esetén felszámításra kerülő valamennyi kamat, díj és költség mértéke,
- j. a THM mértéke,
- k. prolongálás lehetősége esetén annak díja, költsége,
- l. amennyiben a zálogtárgy kiváltása előzetes bejelentéshez kötött, vagy előzetes bejelentés hiányában díj, költség kerül felszámításra, az erre való figyelemfelhívás,
- m. a kiváltás elmaradása esetén a kényszerértékesítés várható legkorábbi időpontja,
- n. a futamidő lejártától a kényszerértékesítésig felszámításra kerülő kamatok, díjak, költségek tételes felsorolása, azok mértékének maximuma,
- o. tájékoztatás arról, hogy a zálogtárgy értékesítése esetén a pénzügyi intézményt elszámolási kötelezettség terheli, valamint
- p. az elszámolásból eredő fogyasztói követelés elévülési ideje.

Az MNB elvárja, hogy a zálogjegyen szereplő adatok, vagy információk minden esetben egyezzenek meg a kiállítás napján hatályos hirdetményben és üzletszabályzatban szereplő feltételekkel.

2.5. A zálogkölcön-nyújtási tevékenység ellenőrzése

Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi intézmény belső ellenőrzése a kockázatok mérséklése érdekében a zálogkölcön-nyújtási tevékenységet folyamatosan – amennyiben a szükséges szakértelemmel nem rendelkezik, a kockázatvállalási folyamattól független értékbecslő bevonásával – ellenőrizze, ideértve az ügyletkötés menetének a gyakorlatban történő lebonyolítását is.

Az MNB elvárja továbbá, hogy a pénzügyi intézmény belső ellenőrzése előre nem bejelentett időpontban évente legalább egy alkalommal a kockázatvállalási folyamattól független értékbecslő bevonásával végezze el a fedezetként bevont zálogtárgyak megfelelőségének, értékének ellenőrzését. Az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha az összegszerű zálogállomány legalább 30 %-ának mértékéig történik meg az évenkénti ellenőrzés oly módon, hogy a nagy összegű állományokat kockázatérzékenységi megközelítés alapján tételesen, a kisebb összegű állományokat mintavételes eljárásban szűrőpróba szerűen ellenőrzi.

Az MNB elvárja, hogy amennyiben a zálogfiókokban végzett értékbecslői ellenőrzések jelentős hiányosságot, visszaélést (különösen csalást vagy egyéb bűncselekményt) tárnak fel, akkor azt a pénzügyi intézmény – az intézkedések bemutatásával egyidejűleg – haladéktalanul jelentse az MNB részére. Az MNB elvárja, hogy amennyiben közvetítő útján történt zálogkölcönnyújtás során merül fel jelentős hiányosság, az adott közvetítővel az üzleti kapcsolatot a pénzügyi intézmény szüntesse meg.

Az MNB javasolja, hogy a pénzügyi intézmény belső ellenőrzése folyamatosan vizsgálja:

- a zálogtárgyak értékelésének, kezelésének, nyilvántartásának helyességét,
- a nyilvántartások – különösen a pénzeszközök nyilvántartásának – elkülönítettségét,
- a személyi és tárgyi feltételeknek való folyamatos megfelelést,
- az ügyfélpanaszok kezelését,
- az általános szerződési feltételeket is tartalmazó üzletszabályzat, továbbá a kamatokat, díjakat, költségeket tartalmazó hirdetmény ügyfelek számára nyitva álló helyiségben történő közzétételét,
- az alkalmazott kamatok, díjak, költségek aktuális THM maximum értéknek, valamint a THM számítási módszertanának való megfelelést,
- a fogyasztók zálogkölcönnyújtást megelőző tájékoztatását.

Az MNB elvárása szerint a pénzügyi intézmény az ellenőrzések írásos anyagát úgy őrizze meg, hogy az MNB kérésére be tudja mutatni.

Az MNB javasolja, hogy a pénzügyi intézmény belső ellenőrzése kiemelten vizsgálja a zálogkölcön-nyújtási tevékenység során alkalmazott díjakat, a pénzügyi szolgáltatásnak nem minősülő, de azzal kapcsolatba hozható szolgáltatások ellenértékét (pl. őrzés díja,

kényszerértékesítéssel kapcsolatban felmerülő díjak), figyelemmel az esetleges aránytalanságokra.

III. A ZÁLOGKÖLCSÖN-NYÚJTÁSI TEVÉKENYSÉG VÉGZÉSE SORÁN ALKALMAZOTT SZABÁLYZATOKKAL SZEMBENI ELVÁRÁSOK

3.1. Az Üzletszabályzat tartalmi követelményei

3.1.1. Az Üzletszabályzat fogalma

Az Üzletszabályzat a zálogkölcön-nyújtási tevékenység végzésére vonatkozó általános szerződési feltételeket magában foglaló, az ügyfelek számára nyilvánosan elérhető szabályzat. Az Üzletszabályzat a pénzügyi intézmény – mint zálogkölcönt nyújtó – és az ügyfél – mint zálogkölcönt igénybe vevő – jogait és kötelezettségeit rögzíti, valamint a jogszabály által előírt módon és tartalommal tájékoztatja az ügyfelet a zálogkölcön-nyújtási tevékenységről. A zálogkölcön-nyújtási tevékenységre vonatkozó Üzletszabályzatot a pénzügyi intézmény igazgatósága vagy ügyvezetése hagyja jóvá. A zálogkölcön-nyújtási tevékenység Üzletszabályzata nyilvános, azt bárki megtekintheti és megismerheti, továbbá minden, az ügyfelek számára nyitva álló helyiségben – különösen a zálogfiókokban – hozzáférhetővé kell tenni. A pénzügyi intézmény és – amennyiben a kiemelt közvetítő rendelkezik honlappal – a kiemelt közvetítő internetes honlapján is elérhetővé kell tenni az Üzletszabályzatot. A pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő köteles az ügyfél kérésére ingyenesen rendelkezésre bocsátani az Üzletszabályzatot.

3.1.2. Az Üzletszabályzat elvárt tartalmi elemei

Az MNB az alábbiakat javasolja szerepeltetni az Üzletszabályzatban az ügyfelek teljes körű tájékoztatása érdekében:

3.1.2.1. Alapadatok

- a pénzügyi intézmény neve, székhelye;
- a pénzügyi intézmény kiemelt közvetítőinek a neve, székhelye, továbbá annak rögzítése, hogy a zálogkölcön-nyújtási tevékenységet a közvetítő függő kiemelt közvetítői minőségben végzi.

3.1.2.2. A zálogkölcön igénybevételének feltételeként azon személyek körének meghatározása, amelyek zálogkölcönért folyamodhatnak.

3.1.2.3. Az elzálogosítható tárgyak köre

Az elzálogosítható tárgyak körét a pénzügyi intézmény határozza meg a 7.5. pontban foglaltak szerint.

3.1.2.4. A zálogba nem adható tárgyak

A zálogba nem adható, illetve kiemelten a zálogtárgyként egyedileg el nem fogadható (bűncselekményből származó, védett, veszélyes, jelentősen megrongálódott vagy szennyezett stb.) tárgyak köre.

3.1.2.5. Adatrögzítési és ügyfél-átvilágítási kötelezettség

3.1.2.5.1. Hárommillió-hatszázézer forintot el nem érő ügyleti megbízások

A Pmt. rendelkezései alapján a hárommillió-hatszázézer forintot el nem érő ügyleti megbízás esetén a szerződéskötéskor a zálogkölcönt nyújtó rögzíteni köteles a természetes személy családi és utónevét, születési helyét és idejét, jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet nevét, rövidített nevét, székhelyének, külföldi székhelyű vállalkozás esetén – amennyiben ilyennel rendelkezik – magyarországi fióktelepének címét (adatrögzítési kötelezettség), valamint a megbízás tárgyát és összegét. A zálogkölcönt nyújtó továbbá kérheti a Pmt. 7. § (3) bekezdésében meghatározott okiratok bemutatását.

Az MNB elvárja, hogy a zálogkölcönt nyújtó az ügyféltől megkövetelje az említett okiratok bemutatását.⁵

3.1.2.5.2. Hárommillió-hatszázézer forint összeghatárt elérő vagy meghaladó ügyleti megbízások

A zálogkölcönt nyújtó köteles lefolytatni az ügyfél-átvilágítási intézkedéseket a hárommillió-hatszázézer forint összeghatárt elérő vagy meghaladó készpénzes ügyletek esetén az ügyleti megbízás teljesítésekor, illetőleg akkor is, ha több ügyleti megbízás együttes értéke eléri ezen összeghatárt. Utóbbi esetben az átvilágítást azon ügyleti megbízás elfogadásakor kell végrehajtani, amellyel az ügyleti megbízások együttes értéke eléri a hárommillió-hatszázézer forintos összeghatárt.⁶

Az ügyfél-átvilágítás során a zálogkölcönt nyújtó köteles az ügyfelet, az ügyfél meghatalmazottját, a rendelkezésre jogosultat, továbbá a képviselőt azonosítani és személyazonosságának igazoló ellenőrzését elvégezni.⁷

Az azonosítás során rögzíteni köteles

- a természetes személy:
 - családi és utónevét,
 - születési családi és utónevét,
 - állampolgárságát,
 - születési helyét, idejét,
 - anyja születési nevét,
 - lakcímét, ennek hiányában tartózkodási helyét és
 - azonosító okmányának típusát és számát;
- a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet:
 - nevét, rövidített nevét,
 - székhelyének, külföldi székhelyű vállalkozás esetén – amennyiben ilyennel rendelkezik – magyarországi fióktelepének címét,
 - főtevékenységét,
 - képviselőtőre jogosultak nevét és beosztását,

⁵ Pmt. 14. § (1) bekezdés

⁶ Pmt. 6. § (1) bekezdés b) pont és 6. § (2) bekezdés

⁷ Pmt. 7. § (1) bekezdés

- kézbesítési megbízottjának az azonosítására alkalmas adatait,
- cégbírósági nyilvántartásban szereplő jogi személy esetén cégjegyzékszámát, egyéb jogi személy esetén a létrejöttéről (nyilvántartásba vételéről, bejegyzéséről) szóló határozat számát vagy nyilvántartási számát és
- adószámát.⁸

A személyazonosság igazoló ellenőrzése érdekében a zálogkölcönt nyújtó köteles megkövetelni

- magyar állampolgár esetén:
 - a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány és
 - lakcímet igazoló hatósági igazolvány bemutatását,
- külföldi állampolgár esetén:
 - úti okmány vagy személyazonosító igazolvány, feltéve, hogy az magyarországi tartózkodásra jogosít,
 - tartózkodási jogot igazoló okmány vagy tartózkodásra jogosító okmány bemutatását,
- jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet nevében vagy megbízása alapján eljárni jogosult személy esetében a természetes személy személyazonosságának igazoló ellenőrzése érdekében megkövetelt okiratok bemutatásán túl az azt igazoló – harminc napnál nem régebbi – okiratot, hogy
 - a belföldi gazdálkodó szervezetet a cégbíróság bejegyezte, vagy a gazdálkodó szervezet a bejegyzési kérelmét benyújtotta, egyéni vállalkozó esetében azt, hogy az egyéni vállalkozói igazolvány kiadása vagy a nyilvántartásba vételről szóló igazolás kiállítása megtörtént,
 - belföldi jogi személy esetén, ha annak létrejöttéhez hatósági vagy bírósági nyilvántartásba vétel szükséges, a nyilvántartásba vétel megtörtént,
 - külföldi jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet esetén a saját országának joga szerinti bejegyzése vagy nyilvántartásba vétele megtörtént;
 - cégbejegyzési, hatósági vagy bírósági nyilvántartásba vétel iránti kérelem cégbírósághoz, hatóságához vagy bírósághoz történő benyújtását megelőzően a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet létesítő okiratát,⁹
 - utóbbi esetben a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet köteles a cégbejegyzés, hatósági vagy bírósági nyilvántartásba vétel megtörténtét követő harminc napon belül okirattal igazolni, hogy a cégbejegyzés vagy nyilvántartásba vétel megtörtént, valamint a zálogkölcönt nyújtó köteles a cégjegyzékszámot vagy egyéb nyilvántartási számot rögzíteni.¹⁰

A zálogkölcönt nyújtó köteles rögzíteni az ügyletre vonatkozóan a megbízás tárgyát és összegét, valamint a teljesítés körülményeit (hely, idő, mód).¹¹

A zálogkölcönt nyújtó köteles ellenőrizni a személyazonosság igazoló ellenőrzése során bemutatott azonosságot igazoló okirat érvényességét, meghatalmazott esetében a meghatalmazás érvényességét, a rendelkezésre jogosult rendelkezési jogosultságát, továbbá a képviselő képviseleti jogosultságát.¹²

⁸ Pmt. 7. § (2) bekezdés

⁹ Pmt. 7. § (3) bekezdés

¹⁰ Pmt. 7. § (4) bekezdés

¹¹ Pmt. 10. § (1) bekezdés b) és c) pont

¹² Pmt. 7. § (5) és (6) bekezdések

A zálogkölcönt nyújtó köteles személyes megjelenés útján írásban nyilatkoztatni a természetes személy ügyfelet, ha tényleges tulajdonos nevében vagy érdekében jár el. A nyilatkozatnak a tényleges tulajdonos alábbi adatait szükséges tartalmaznia:

- családi és utónevét,
- születési családi és utónevét,
- állampolgárságát,
- születési helyét, idejét,
- lakcímét, ennek hiányában tartózkodási helyét,
- kiemelt közszereplőnek, vagy kiemelt közszereplő közeli hozzátartozójának, kiemelt közszereplővel közeli kapcsolatban álló személynek minősül-e. Amennyiben igen, mely – a Pmt. 4. §-ban szereplő – jogszabályi rendelkezés alapján minősül kiemelt közszereplőnek vagy kiemelt közszereplő közeli hozzátartozójának, kiemelt közszereplővel közeli kapcsolatban álló személynek.

A zálogkölcönt nyújtó köteles személyes megjelenés útján írásban nyilatkoztatni a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél képviselőjét a jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél tényleges tulajdonosáról a fentiekén túl a tulajdonosi érdekeltség jellegéről és mértékéről is.¹³

A zálogkölcönt nyújtó köteles a tényleges tulajdonos személyazonosságára vonatkozó adat ellenőrzésére a részére bemutatott okirat, nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartás vagy más olyan nyilvántartás alapján, amelynek kezelőjétől törvény alapján adatigénylésre jogosult és az ügyfelet a tényleges tulajdonosra vonatkozó ismételt nyilatkozattételre szólítja fel, ha kétség merül fel a tényleges tulajdonos kilétével kapcsolatban.¹⁴

A jogi személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet ügyfél képviselőjének nyilatkoztatása mellőzhető, ha a zálogkölcönt nyújtó a nyilatkozaton szerepeltetendő adatokat a részére bemutatott okiratok, valamint a nyilvánosan hozzáférhető nyilvántartások vagy olyan nyilvántartások alapján rögzíti, amelyeknek kezelőjétől törvény alapján adatigénylésre jogosult. Utóbbi esetben rögzíteni szükséges, hogy a szükséges adatok rögzítésére az ügyfél nyilatkoztatásának mellőzésével került sor.¹⁵

A pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő e rendelkezések tekintetében közreműködő vezetője és foglalkoztatottja a törvény szerinti kötelezettség teljesítése során birtokába jutott személyes adatokat kizárólag a pénzmosás és terrorizmus finanszírozása megelőzése és megakadályozása érdekében végrehajtandó feladatai céljából, az azok ellátásához szükséges mértékben ismerheti meg és kezelheti.¹⁶

A zálogkölcönt nyújtó köteles megtagadni a szerződés megkötését, illetőleg az ügyleti megbízás teljesítését, ha nem tudja végrehajtani a jelen pontban részletezett ügyfél-átvilágítási intézkedéseket.¹⁷

3.1.2.6. A zálogkölcön főbb jellemzői:

- a futamidejének minimális és maximális időtartama (különös tekintettel a 2.2. pontban leírtakra), a futamidő meghosszabbítására vonatkozó szabályok,

¹³ Pmt. 8. § (1)-(3) és 9. § (1)-(2) bekezdés

¹⁴ Pmt. 8. § (4)-(5) és 9. § (3)-(4) bekezdés

¹⁵ Pmt. 9. § (5)-(6) bekezdés

¹⁶ Pmt. 56. § (1) bekezdés

¹⁷ Pmt. 13. § (8) bekezdés

- a türelmi idő és egyéb, a kényszerértékesítést késleltető eljárások időtartama,
- a zálogkölcsonnyújtással összefüggésben felmerülő valamennyi díj, költség és kamat (késedelmi kamat) megjelölése, számításának módja átlátható és közérthető módon, példával is bemutatva, továbbá, hogy a zálogkölcsonnyújtással összefüggésben felmerülő valamennyi díj, költség és kamat (késedelmi kamat) mely esetekben kerül felszámításra, százaléokban meghatározott kamat, díj, költség esetén a százalékszámítás alapja példával is bemutatva, valamint annak megjelölése, hogy fenti díjakat az ügyfél mikor köteles megfizetni,
- a THM definíciója,
- a zálogtárgy őrzésére vonatkozó szabályok,
- a zálogtárgy zálogjegyen feltüntetett határidőn belüli kiváltásának elmaradása esetén követendő eljárás (kényszerértékesítés módja, költsége, az ügyféllel történő elszámolás menete és az elszámolásért való felelősség),
- az esetleges további biztosítékok (így különösen a közvetítői kezesség) fennállása és annak eljárási szabályai,
- elvesztett zálogjegyek esetén irányadó szabályok,
- a zálogtárgy zár alá vétele esetén irányadó szabályok,
- a nyújtható zálogkölcson minimális és maximális összege (amennyiben alkalmaz ilyen korlátot),
- az egy zálogtárgyra nyújtható kölcsön mértéke a becsérték százalékában,
- az ügyféllel történő elszámolásra vonatkozó elévülési szabályok, valamint
- a fizetés elmulasztásának jogkövetkezményei.

3.1.2.7. Az MNB elvárja a panasztétellel kapcsolatos alapvető szabályok¹⁸ rögzítését, így például a panasztétel módjai és a válaszadásra nyitva álló határidő megjelölését, továbbá az arra való utalást, hogy a panasztétellel kapcsolatos részletes szabályokat a Panaszkezelési szabályzat tartalmazza, amelynek elérhetőségét a zálogkölcsonnyújtó megjelöli.

3.1.2.8. Az MNB elvárása szerint a zálogkölcsonnyújtó rögzíti, hogy az igénybe vett zálogkölcsonnal összefüggő vitás ügyekben az ügyfél alternatív vitarendezés keretében a Pénzügyi Békéltető Testülethez¹⁹ is fordulhat, vagy az MNB fogyasztóvédelmi hatáskörébe tartozó esetekben az MNB-nél fogyasztóvédelmi eljárás lefolytatását kezdeményezheti. Az MNB elvárja, hogy a Pénzügyi Békéltető Testület és az MNB elérhetőségét a zálogkölcsonnyújtó adja meg.

3.1.2.9. Felelősségi és garanciális szabályok a kiemelt közvetítő útján végzett zálogkölcsonnyújtás esetén

- A Hpt. 72. § (1) bekezdésében rögzített felelősségi szabály, azaz, hogy a kiemelt közvetítő és az általa az e tevékenységre igénybe vett, vele megbízási, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy által e tevékenysége során harmadik személynek okozott kárért a megbízó pénzügyi intézmény felel.
- Az NGM rendelet 4. §-ában rögzített tájékoztatási kötelezettség.

¹⁸ A panasztétellel kapcsolatos alapvető szabályokat a pénzügyi szervezetek panaszkezelésére vonatkozó szabályokról szóló 28/2014. (VII. 23.) MNB rendelet tartalmazza.

¹⁹ A Pénzügyi Békéltető Testülettel kapcsolatos rendelkezéseket az MNB tv. 96-130/B. §-ainak előírásai tartalmazzák.

- A Hpt. 72. § (2) bekezdésében foglalt szabály, mely szerint a függő kiemelt közvetítő a pénzügyi szolgáltatás közvetítéséért kizárólag a megbízó pénzügyi intézménytől jogosult közvetítói díjra. E rendelkezés nem érinti a függő kiemelt közvetítő azon jogosultságát, hogy a pénzügyi szolgáltatás közvetítését igénybe vevő ügyfele számára más – a pénzügyi szolgáltatás közvetítésének nem minősülő – szolgáltatása ellenértékeként díjat számítsa fel.

3.1.2.10. Az MNB elvárja, hogy amennyiben a kiemelt közvetítő egyéb, pénzügyi szolgáltatásnak nem minősülő tevékenysége végzéséért díjat számítsa fel az ügyfél felé, mutassa be annak mértékét, számítási módját.

Mindezek alapján tehát az Üzletszabályzat kifejezetten az ügyfelek tájékoztatását kell, hogy szolgálja.

3.2. Az Ügykezelési szabályzat

3.2.1. Az Ügykezelési szabályzat fogalma

Az Ügykezelési szabályzat a zálogkölcson-nyújtási tevékenység ügymenetét tartalmazó, pénzügyi intézmény által elkészített belső szabályzat. Az MNB javasolja az Ügykezelési szabályzat pénzügyi intézmény igazgatósága vagy ügyvezetése által történő jóváhagyását.

3.2.2. Az Ügykezelési szabályzat elvárt tartalmi elemei

Az MNB legalább az alábbiakat javasolja rögzíteni az Ügykezelési szabályzatban:

- a zálogfiókban alkalmazottak feladatkörének leírását (tekintettel a zálogkölcsonnyújtási tevékenység végzésével együtt járó feladatok széles körére, a zálogfióknak minimum két fővel – becsüs és pénztáros – szükséges működnie, ezen két különböző feladatkör nem telepíthető egy személyre)
- az alkalmazottak helyettesítését (amennyiben a becsüst a pénztáros helyettesíti, a pénztárosnak is szükséges becsüs végzettséggel rendelkeznie²⁰, de ilyen esetben is biztosítani kell a zálogfiók két fővel történő működését),
- az egyes munkakörök felelősségi szabályait,
- a zálogtárgy nyilvántartásba vételének és kiadásának menetét,
- a zálogkölcson meghosszabbításával kapcsolatos teendőket,
- az elveszett, ellopott vagy megsemmisült és a talált zálogjegyek kezelésével kapcsolatos szabályokat és feladatokat,
- a kényszerértékesítésre való kivétellel kapcsolatos eljárás módját és menetét,
- a zálogtárgy zár alá vétele esetén követendő eljárást,
- a megbízó pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő közötti, a közvetítói díjra vonatkozó elszámolás szabályait,
- a pénztár napi záró állományának meghatározását és az afelett lévő rész kezelésének szabályozását,
- a pénzügyi intézmény felé történő adatszolgáltatással kapcsolatos teendőket,

²⁰ Hpt. 74. § (1) bekezdés b) pont bi) alpont, és (3) bekezdés

- nyilvántartással és elszámolással összefüggő feladatokat (tartalmi és formai követelmények, határidők).

3.3. Hirdetmény

3.3.1. A Hirdetmény fogalma

A Hirdetmény a nyilvánosság számára készült, a zálogkölcson feltételeit összefoglalóan tartalmazó dokumentum, így az MNB elvárja, hogy azt a zálogfiók(ok)ban kifüggeszék és a pénzügyi intézmény és - amennyiben a kiemelt közvetítő rendelkezik honlappal - a kiemelt közvetítő internetes honlapján is elérhetővé tegyék.

3.3.2. A Hirdetmény elvárt tartalmi elemei

- a pénzügyi intézmény neve,
- a kiemelt közvetítő neve, valamint az, hogy kinek a képviseletében, megbízásából jár el,
- a zálogfiók címe, amennyiben a szolgáltató az egyes zálogfiókokban eltérő kondíciókat alkalmaz,
- a hirdetmény időbeli hatálya,
- zálogkölcson futamideje,
- kamat és késedelmi kamat mértéke,
- kezelési költség, tárolás díj, nyomtatvány költség és egyéb felszámítandó díjak, költségek mértéke (amennyiben bizonyos költségek nem kerülnek felszámításra, úgy ennek rögzítése), valamint ezek megfizetésének időpontja,
- a teljes hiteldíj mutató értéke, és
- a jogszabály által előírt adatok²¹ bemutatása reprezentatív példával.

A zálogkölcson nyújtása során felmerülő díjstruktúra feltüntetésével kapcsolatban általános elvárás, hogy annak bemutatása átláthatóan, közérthetően és példával szemlélítve történjen meg. Az MNB elvárja, hogy amennyiben az egyes zálogfiókok eltérő kondíciókat alkalmaznak, akkor a kifüggesztett Hirdetményen ezen eltérő kondíciók mindegyik zálogfiók tekintetében feltüntetésre kerüljenek. Az elvárásnak való megfelelés érdekében az MNB jó gyakorlatnak tartja a díjstruktúra ábrán történő szemlélítését, amelyből egyértelműen megállapítható, hogy az egyes kamatok, díjak, költségek mikor, a futamidő, vagy a türelmi idő során, illetve egyéb, az Üzletszabályzatban nevesített időszakban kerülnek felszámításra.

²¹ Fhtv. 4. § (2) Ha a hitelre vonatkozó kereskedelmi kommunikáció a teljes hiteldíj mutató értékén kívül hitelkamatot vagy bármilyen más ellenszolgáltatásra - ideértve a díjat, jutalékot, költséget - vonatkozó számadatot megjelöl, a kereskedelmi kommunikációban egyértelműen, tömören és feltűnően, reprezentatív példával bemutatva meg kell adni a következő adatokat is:

- a) a hitelkamat mértéke és típusa (rögzített hitelkamat, változó hitelkamat vagy mindkettő),
- b) a hitel teljes díjában foglalt díj, jutalék, költség és adó,
- c) a hitel teljes összege,
- d) a hitel futamideje,
- e) a teljes hiteldíj mutató,
- f) termék értékesítéséhez vagy szolgáltatás nyújtásához kapcsolódó halasztott fizetés formájában nyújtott hitel esetén a termék vagy szolgáltatás készpénzára és az önrész, valamint
- g) a fogyasztó által fizetendő teljes összeg és a törlesztőrészlet összege.

3.3.3. A Hirdetmény egyéb elemei

A Hirdetményben az elvárt tartalmi elemeken túl az MNB jó gyakorlatnak tartja a következők szerepeltetését:

- a kereskedelmi kommunikációban reprezentatív példával bemutatott adatok a jogszabály által előírt hitelösszegegen túlmenően – amennyiben attól jelentősen eltér – a pénzügyi intézmény által jellemzően nyújtott hitelösszegekre is bemutatva,
- a zálogkölcön-szerződés módosításának, futamideje meghosszabbításának feltételei és a szerződésmódosítás költsége, reprezentatív példával bemutatva,
- tömör és informatív tájékoztatás a konstrukció sajátosságaira, valamint a zálogtárgy futamidőn, vagy zálogjegyen feltüntetett határidőn belüli kiváltásának elmaradása esetén követendő eljárásra, illetve annak költségeire vonatkozóan (reprezentatív példán keresztül),
- a kényszerértékesítés költsége és elszámolási módja.

IV. A PÉNZÜGYI INTÉZMÉNY ÁLTAL KIEMELT KÖZVETÍTŐ IGÉNYBEVÉTELÉVEL VÉGZETT ZÁLOGKÖLCÖN-NYÚJTÁSI TEVÉKENYSÉGGEL KAPCSOLATOS ELVÁRÁSOK

4.1. A kiemelt közvetítőkre vonatkozó szervezeti szabályok

Zálogkölcön nyújtását, mint pénzügyi szolgáltatás közvetítését bármely jogi személy és egyéni vállalkozó is végezheti.

4.2. A kiemelt közvetítői tevékenység meghatározása

4.2.1. A kiemelt közvetítői tevékenység meghatározása általában

Közvetítő – többek között az –, aki pénzügyi szolgáltatás közvetítését kiemelt közvetítői tevékenységként egy pénzügyi intézmény – ideértve a pénzügyi intézmény csoportját is – vagy több pénzügyi intézmény egymással nem versengő pénzügyi szolgáltatása vonatkozásában végzi.²²

Kiemelt közvetítői tevékenység a pénzügyi intézménnyel kötött megbízási szerződés alapján, a pénzügyi intézmény nevében, javára és kockázatára, pénzügyi szolgáltatás, kiegészítő pénzügyi szolgáltatás nyújtásának, szolgáltatásra irányuló szerződés megkötésének elősegítésére irányuló tevékenység, ideértve a pénzügyi intézmény nevében, javára és kockázatára történő kötelezettségvállalást vagy a szerződés megkötését is.²³

4.2.2. A kiemelt közvetítői tevékenység meghatározása a zálogkölcön-nyújtási tevékenység vonatkozásában

Jelen ajánlás vonatkozásában kiemelt közvetítői tevékenység a pénzügyi intézménnyel kötött megbízási szerződés alapján, a pénzügyi intézmény nevében, javára és kockázatára

²² Hpt. 10. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont

²³ Hpt. 6. § (1) bekezdés 90. pont a) alpont

zálogkölcsön-nyújtásra vonatkozó szerződés megkötésének elősegítésére irányuló tevékenység, ideértve a pénzügyi intézmény nevében, javára és kockázatára történő kötelezettségvállalást vagy a szerződés megkötését is.

A kézizálog fedezete mellett nyújtott pénzkölcsön nem minősül versengő szolgáltatásnak.²⁴ Az ilyen tevékenységet végző kiemelt közvetítő mindenkor függő közvetítőnek minősül, függetlenül attól, hogy hány megbízó intézménnyel áll kapcsolatban.

V. A KÖZVETÍTŐI JOGVISZONNYAL ÖSSZEFÜGGŐ KÉRDÉSEK, A KIEMELT KÖZVETÍTŐK TEVÉKENYSÉGÉNEK ELLENŐRZÉSE

Az MNB javasolja, hogy a kiemelt közvetítők átvilágítása (előzetes felmérése) és kiválasztása során a pénzügyi intézmény a zálogkölcsön-nyújtási tevékenységben rejlő kockázatok mérséklése érdekében a következő vizsgálatokat végezze el:

5.1. A pénzügyi intézmény vizsgálódási körébe tartozó kérdések

5.1.1. A pénzügyi intézmény a kiemelt közvetítővel történő megbízási szerződés megkötését megelőzően, továbbá a megbízási jogviszony fennállása alatt folyamatosan ellenőrizze, hogy az igénybe vett kiemelt közvetítő

- tőkehelyzete megfelel-e a jogszabályokban foglaltaknak²⁵ (javasolt elemezni a tárgyévre és a megelőző évekre vonatkozó éves mérleg- és beszámoló adatokat, különösen a jegyzett tőke és a saját tőke egymáshoz viszonyított mértékét, a tárgyévi mérleg szerinti eredményt),
- az általa közvetített zálogkölcsönök visszatérítésének fedezeteként milyen vagyoni eszközöket képes és hajlandó biztosítékként felajánlani, mekkora ezen fedezetek értéke, és mekkora a rajtuk lévő harmadik személy számára bejegyzett jogi teher,
- milyen hiteltörténettel rendelkezik a kiemelt közvetítő a pénzügyi intézménynél (a kiemelt közvetítő milyen adatokkal szerepel a Központi Hitelinformációs Rendszerben²⁶),
- rendelkezik-e, és ha igen, milyen típusú fizetési számlával rendelkezik a megbízónál (bankszámla, számlaforgalom, betétkötések vizsgálata),
- a kiemelt közvetítő ellen van-e folyamatban végrehajtási²⁷, csőd-, felszámolási vagy végelszámolási eljárás,
- a kiemelt közvetítő vezető tisztségviselője ellen van-e folyamatban büntetőeljárás (erre vonatkozóan javasolt teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozat és erkölcsi bizonyítvány bekérése a kiemelt közvetítőtől),
- a kiemelt közvetítővel szemben – gazdasági tárgyú eljárás során – alkalmazott-e intézkedést²⁸ bíróság, vagy más hatóság,

²⁴ Hpt. 6. § (1) bekezdés 120. pont

²⁵ A gazdasági társaságokra irányadó tőkekövetelményeket, valamint a szövetkezetekre vonatkozó szabályozást a Ptk. tartalmazza, az egyéni vállalkozóra és egyéni cégre vonatkozó rendelkezéseket a 2009. évi CXV. törvény fogalmazza meg.

²⁶ A Központi Hitelinformációs Rendszerről a központi hitelinformáció rendszerről szóló 2011. évi CXXII. törvény rendelkezik.

²⁷ A kiemelt közvetítő ellen esetlegesen folyamatban lévő adó-végrehajtási és egyéb más hatóság által elrendelt végrehajtási eljárásra vonatkozó információkat a Cégjegyzék, valamint a Céglépcső tartalmazza. A végrehajtási eljárás alatt álló adózókról az állami adóhatóság az internetes honlapján (www.nav.gov.hu) külön nyilvántartást vezet.

²⁸ A jogi személlyel szemben alkalmazható büntetőjogi intézkedésekről szóló 2001. évi CIV. törvény alapján az erre vonatkozó adatokat a Cégjegyzék és a Céglépcső tartalmazza.

- a kiemelt közvetítő adószámát²⁹ (közösségi adószámát) jogerősen felfüggesztette-e vagy törölte-e az állami adóhatóság (az erre vonatkozó adatokat a Cégjegyzék és a Céglépcső, valamint az állami adóhatóság internetes honlapján³⁰ található nyilvántartás tartalmazza),
- a kiemelt közvetítő szerepel-e az állami adóhatóság internetes honlapján elérhető nyilvántartásokban, így különösen a jelentős összegű adóhiánnyal érintett adózók listáján, továbbá az állami adóhatóságnál folyamatosan nyilvántartott, száznál is több napon keresztül fennálló, százmillió forintot meghaladó adóterheléssel rendelkező nem magánszemélyek listáján.

Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi intézmény felmérje, hogy a foglalkoztatni kívánt kiemelt közvetítő végez-e zálogkölcön-nyújtási tevékenységet más pénzügyi intézmény megbízása alapján.

A vizsgálatokon túlmenően az MNB új közvetítői kapcsolat létesítése esetén javasolja a pénzügyi intézménynek, hogy a kiemelt közvetítőt teljes bizonyító erejű magánokiratban nyilatkoztassa arról, hogy a fentiekben részletezett eljárások nincsenek folyamatban ellene, továbbá, hogy nem szerepel az állami adóhatóság által vezetett negatív listákon.

5.1.2. Az MNB javasolja a pénzügyi intézmény részére, hogy az esetleges átfedések megállapítása érdekében vizsgálja meg a kiemelt közvetítő tulajdonosi és ügyvezetési körét. A vizsgálat során állapítsa meg, hogy a fennálló kapcsolatrendszer a későbbi együttműködés során hordoz-e számára többletkockázatot, például:

- A kiemelt közvetítő tulajdonosi és ügyvezetési körébe tartozó személyek olyan kapcsolatban állnak-e egymással, hogy ha az egyiknél pénzügyi – különösen finanszírozási vagy visszafizetési – problémák merülnek fel, valószínűsíthető, hogy a másik is finanszírozási vagy visszafizetési nehézségekkel kénytelen számolni (ilyen kapcsolatnak számít különösen a közeli hozzátartozói viszony, közös háztartásban élő hozzátartozók esetén kezesség, készfizető kezesség, garanciák, egyéb biztosíték, jogszabályon vagy szerződésen alapuló korlátlan és egyetemleges felelősség).
- Az MNB javasolja beszerezni a kiemelt közvetítő teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozatát arra vonatkozóan, hogy a kiemelt közvetítő fentiek szerint meghatározott tulajdonosi és ügyvezetési érdekeltségébe tartozik-e olyan további személy, amely ugyanazon vagy más pénzügyi intézménnyel áll zálogkölcön-nyújtási tevékenység végzésére irányuló megbízási jogviszonyban.
- A megbízási jogviszony fennállása alatt a pénzügyi intézmény évente végezze el a kiemelt közvetítő átvilágítását, és készüljön erről jelentés a felügyelő bizottság és az Igazgatóság számára. Abban az esetben, ha a biztosítékok körét – a zálogkölcön fedezetét képező zálogtárgyakon és a vagyonbiztosítás engedélyezésén kívül – kiterjesztették egyéb, ingatlanon, vagy ingóságokon alapított jelzálogjogra, az említett jelentés térjen ki a bevont fedezetek értékelésére is.
- A kiemelt közvetítőt érintő rendkívüli – pénzügyi gazdasági helyzetére, üzleti jó hírnevére vonatkozó – esemény bekövetkezésekor (pl. fizetéseképtelenné válik, bűncselekmény történik, az állami adóhatóság visszavonja az adószámát stb.) a pénzügyi intézmény soron kívül vizsgálja felül a megbízási szerződés fenntarthatóságát.

²⁹ Az adószám (közösségi adószám) felfüggesztésére és törlésére vonatkozó szabályozást az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény tartalmazza.

³⁰ www.nav.gov.hu

- Az MNB követendő gyakorlatnak tartja, hogy a pénzügyi intézmény vizsgálódása terjedjen ki arra is, hogy az MNB alkalmazott-e intézkedést, esetleg szabott-e ki bírságot a kiemelt közvetítővel szemben.
- Az MNB a zálogkölcön-nyújtási tevékenységben rejlő magas kockázatok mérséklése érdekében javasolja a pénzügyi intézmény számára, hogy amennyiben az általa igénybe vett kiemelt közvetítők tulajdonosai vagy vezető tisztségviselői között személyi átfedések vannak, úgy vonjon be további biztosítékot a jogviszonyba a vagyont biztosítás engedélyezésén és a zálogtárgyakon kívül.

5.1.3. Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi intézmény megvizsgálja, hogy a kiemelt közvetítő a zálogkölcön-nyújtási tevékenység – mint pénzügyi szolgáltatás – közvetítéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételeknek³¹ megfelel-e.

A tárgyi feltételek megléte körében az MNB elvárása szerint vizsgálandó, hogy

- a kiemelt közvetítő végez-e a székhelyén/telephelyén/fióktelepén (zálogfiók) a zálogkölcön-nyújtási tevékenységen túl más tevékenységet és ebben az esetben rendelkezik-e elkülönített pult-, pénztár- és nyilvántartási rendszerrel,
- megfelelően biztosított-e a kiemelt közvetítő saját pénzeszközei és a pénzügyi intézmény által a kiemelt közvetítő részére a zálogkölcön-nyújtási tevékenység végzéséhez rendelkezésre bocsátott pénzeszközök elkülönített nyilvántartása és kezelése,
- amennyiben a kiemelt közvetítő ékszer kis- és nagykereskedelmi tevékenységet is folytat, úgy az MNB javasolja a pénzügyi intézmény részére, hogy
 - teljes bizonyító erejű magánokiratban nyilatkoztassa a kiemelt közvetítőt, hogy szerepel-e a Budapest Főváros Kormányhivatala Nemesfém Nyilvántartási, Ellenőrzési és Vizsgálati Osztály³² (a továbbiakban: BFK) nyilvántartásában vagy
 - ellenőrzés céljából kérje be bemutatásra a kiemelt közvetítő erre vonatkozó működési engedélyét, továbbá
 - a közvetítőnél a BFK által végzett vizsgálat eredményét értékelje a pénzügyi intézmény,
- a kiemelt közvetítő rendelkezik-e a zálogkölcön-nyújtási tevékenység végzéséhez megfelelő zálogfiókkal (használati jogosultság igazolása, a zálogfiók szerepel-e a kiemelt közvetítő cégkivonatában, a zálogfiók megfelel-e az őrzés- és biztonságtechnikai előírásoknak a tevékenység sajátos jellegéből adódóan),
- amennyiben a zálogba adható tárgyak köre gépjárműre, műtárgyakra, festményekre is kiterjed, ebben az esetben vizsgálandó, hogy a kiemelt közvetítő rendelkezik-e ezen zálogtárgyak szakszerű és biztonságos őrzéséhez, tárolásához, állagmegóvásához szükséges speciális feltételekkel:
 - külön telephellyel a gépjárművek őrzésére, tárolására. Amennyiben az őrzéshez, tároláshoz a kiemelt közvetítő alvállalkozót vesz igénybe, az alvállalkozó esetében is vizsgálandó a megfelelő telephely és vagyont biztosítás megléte. A gépjárművek értékének becsléséhez

³¹ Hpt. 21. § (7) bekezdés c) pont

³² http://mkeh.gov.hu/hivatal/kozerdeku_adatok_2013/tevekenyssegre_mukodesre_vonatkozó_adatok/nyilvantartasok Nemesfém vállalkozások nyilvántartásának adatai

- rendelkezésre állnak-e a szükséges tárgyi feltételek: műszaki állapotfelmérő gépek, berendezések, számítógépes diagnosztika,
- a műtárgyak, festmények szakszerű és biztonságos őrzéséhez, tárolásához rendelkezésre állnak-e a szükséges tárgyi feltételek: léghűtő berendezés (klíma), párasító, biztonság- és őrzéstechnikai eszközök,
- biztosított-e a zálogkölcön-nyújtási tevékenységhez kapcsolódó nyilvántartási rendszerek megfelelő informatikai támogatottsága, zártsága, az adatszolgáltatás pénzügyi intézmény részére történő továbbításának kiépített, szabályozott rendszere.

A személyi feltételek meglétének ellenőrzése körében vizsgálandó, hogy

- a zálogfiók alkalmazásában álló becsüs rendelkezik-e megfelelő szakmai képesítéssel, valamint, hogy büntetlen előéletű-e³³. Amennyiben a zálogba adható tárgyak köre gépjárműre is kiterjed, ebben az esetben az MNB javasolja gépjármű ügyintéző³⁴ alkalmazását.
- Mérlegelést igénylő szempont az, hogy a kiemelt közvetítő a zálogfiók nyitvatartási rendjéhez viszonyítottan rendelkezik-e megfelelő számú becsüssel és biztosított-e a becsüs helyettesítése.

Az MNB javasolja annak vizsgálatát továbbá, hogy a kiemelt közvetítő alkalmazottai a banktitokra³⁵ vonatkozó szabályokat ismerik-e.

Az MNB javasolja a kiemelt közvetítő kereskedelmi kommunikációval kapcsolatos tevékenységének a kereskedelmi kommunikáció megjelenését megelőző vizsgálatát is.

5.2. Az MNB által javasolt egyéb figyelembe veendő szempontok

Az MNB magas kockázatúnak tartja, ezért nem támogatja, ha a kiemelt közvetítő több pénzügyi intézménnyel áll zálogkölcönnyújtásra irányuló megbízási jogviszonyban egy zálogfiókra vonatkozóan. Ebben az esetben ugyanis nehéz biztosítani a kiemelt közvetítő egyes zálogfiókjai rendelkezésére bocsátott készpénz, továbbá a fedezetül szolgáló zálogtárgyak megbízó pénzügyi intézmények szerinti elkülönített nyilvántartását.

Több megbízó pénzügyi intézmény javára folytatott zálogkölcön-nyújtási tevékenység esetén abban az esetben biztosítható megfelelően a nyilvántartások elkülönítettsége, amennyiben a kiemelt közvetítő érdekeltségébe tartozó egyes zálogfiókok rendelkezésére más-más pénzügyi intézmény biztosít összegkeretet a zálogkölcön-nyújtási tevékenység folytatásához.

Ha a kiemelt közvetítő a zálogkölcön-nyújtási tevékenység végzésére kötött megbízási szerződését a pénzügyi intézménnyel meg kívánja szüntetni és más pénzügyi intézménnyel kíván e tevékenység végzésére üzleti kapcsolatot létesíteni, úgy fokozott figyelmet szükséges fordítani a fennálló követelések átvételére (állományátvétel) és a felek közötti elszámolásra. Az MNB ennek lebonyolítására az állomány átadó és átvevő pénzügyi

³³ A büntetlen előéletet a bűnügyi nyilvántartásban elérhető adatok egészére vonatkozóan kiállított erkölcsi bizonyítvánnyal lehet igazolni.

³⁴ Javasolt tanúsítvánnyal rendelkező gépjármű ügyintéző vagy szakképesítéssel rendelkező (OKJ képzés) Autó- és motorkerékpár-eladó, -kölcsonzó, Autó- és motorkerékpár-kereskedő alkalmazása a feladatok szakszerű ellátása érdekében.

³⁵ Hpt. 71. és 72. alcím

intézmény, valamint a kiemelt közvetítő közötti háromoldalú megállapodás megkötését tartja a leginkább célszerűnek.

A háromoldalú megállapodásban az átadás-átvétellel kapcsolatosan legalább az alábbiakat szükséges rögzíteni az MNB elvárása szerint:

- az állományátvétel ütemezését,
- az állomány átvételének és kifizetésének időpontját,
- a nyilvántartások rendezését,
- a felek közötti elszámolás módját,
- az érintett ügyfelek tájékoztatásának módját és a tájékoztatási kötelezettséggel érintett fél megnevezését.

VI. PRUDENCIÁLIS ELVÁRÁSOK A KIEMELT KÖZVETÍTŐ ÚTJÁN TÖRTÉNŐ ZÁLOGKÖLCSÖN-NYÚJTÁSI TEVÉKENYSÉGRE VONATKOZÓAN, ENGEDÉLYEZÉSI FELTÉTELEK

6.1. Az elvárások indoka általában

Az MNB a pénzügyi intézmények óvatos, körültekintő, megbízható működését kívánja elősegíteni, annak érdekében, hogy a pénzügyi intézmények folyamatosan megfeleljenek a vonatkozó jogszabályokban megfogalmazott prudens működésre vonatkozó elvárásoknak. Erre figyelemmel a kiemelt közvetítő útján történő zálogkölcson-nyújtási tevékenységgel összefüggésben az MNB az alábbi prudenciális elvárásokat, illetőleg a felügyeleti engedélyben az alábbi feltételeket fogalmazza meg.

6.2. A pénzügyi intézmény által kiemelt közvetítő útján rendelkezésre bocsátható összeg korlátozása

A pénzügyi intézmény számára nemcsak a zálogkölcson felvevő személyek, hanem a zálogkölcson-nyújtási tevékenység, mint pénzügyi szolgáltatás végzésére igénybe vett kiemelt közvetítő fizetőképessége és fizetési hajlandósága is kockázatot jelent. Az MNB ezért javasolja, hogy a pénzügyi intézmény a kiemelt közvetítő által felajánlott fedezetekhez igazodva határozza meg a kiemelt közvetítő által kihelyezhető összeg nagyságát, ezzel is biztosítva azt, hogy a kiemelt közvetítő és a pénzügyi intézmény közötti megbízási jogviszony a pénzügyi intézmény számára lehetőség szerint a legkisebb kockázat mellett fenntartható legyen. Az MNB általában azt tartja prudens magatartásnak

- hitelintézet esetében, ha a kiemelt közvetítő részére a tevékenység végzéséhez rendelkezésre bocsátott összeg nagysága nem haladja meg a kiemelt közvetítő által a zálogtárgyakra megkötött biztosítási szerződésben meghatározott és a hitelintézetre engedélyezett összeg vagy a hitelintézet szavatoló tőkéjének 25 %-a közül az alacsonyabb értéket, továbbá
- pénzügyi vállalkozás esetén, ha a kiemelt közvetítő részére rendelkezésre bocsátott összeg nagysága nem haladja meg a kiemelt közvetítő által a zálogtárgyakra megkötött biztosítási szerződésben meghatározott és a pénzügyi vállalkozásra engedélyezett összeg értékét.

Ezért az MNB a kihelyezhető keretösszeget jellemzően ebben a mértékben maximálja. Nincs akadálya azonban annak, hogy a hitelintézet ettől a mértéktől lefelé eltérjen.

Az MNB ezt a korlátozást tekinti olyan nagyságrendűnek, amely esetében a kiemelt közvetítő tevékenysége által – a legrosszabb forgatókönyvet feltételezve – okozott legmagasabb mértékű veszteség sem eredményezi a megbízó pénzügyi intézmény prudenciális helyzetének kritikus, a biztonságos működést veszélyeztető megingását.

Amennyiben a hitelintézet olyan kiemelt közvetítővel létesített vagy létesít megbízási jogviszonyt, melyek között – a Cégjegyzék adatai alapján – tulajdonosi vagy ügyvezetési átfedések állapíthatók meg, annak érdekében, hogy a hitelintézet és a kiemelt közvetítő közötti megbízási jogviszony a hitelintézet számára lehetőség szerinti legkisebb kockázat mellett fenntartható legyen, az MNB jellemzően az átfedésekkel érintett kiemelt közvetítők részére rendelkezésre bocsátható összeg maximális nagyságát együttesen határozza meg.

6.3. A kiemelt közvetítő által felajánlott biztosítékok

Kiemelt közvetítő útján nyújtott pénzügyi szolgáltatás esetén figyelemmel kell lenni az adott közvetítő tevékenységében rejlő kockázatra is, tekintettel arra, hogy a pénzkölcsön nyújtás fedezetét képező zálogtárgyak a kiemelt közvetítő felelős őrzésében vannak.

A pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő közötti megbízási jogviszony a pénzügyi intézmény számára kitettséget jelent, hiszen kölcsönnyújtás céljából saját forrásait bocsátja a kiemelt közvetítő rendelkezésére. Ezért prudenciális szempontból indokolt, hogy a pénzügyi intézmény biztosítékot kérjen a kiemelt közvetítőtől.

- Az MNB a biztosítékok körében általános követelményként fogalmazza meg, hogy a kiemelt közvetítő által felajánlott fedezetek értékének arányban kell állnia a kiemelt közvetítő tevékenysége során keletkező kockázatokkal.
- Az MNB a pénzügyi intézmények számára javasolja a függő kiemelt közvetítő útján végzett zálogkölcsön-nyújtási tevékenységhez biztosítékként felajánlott fedezetek megfelelősége vizsgálatának rögzítését a Fedezetértékelési szabályzatban vagy külön belső szabályzat kidolgozását erre vonatkozóan.
- Ha a megbízás tárgyát képező zálogkölcsön-nyújtási tevékenység végzéséhez a hitelintézet által a kiemelt közvetítő rendelkezésére bocsátandó vagy bocsátott összeg eléri a hitelintézet mindenkori szavatoló tőkéjének 10%-át, úgy a kockázatok mérséklése érdekében a biztosítékok körét – a zálogkölcsön fedezetét képező zálogtárgyakon és a vagyonszavatolás engedményezésén kívül – indokolt kiterjeszteni.

Az MNB által javasolt biztosítékok különösen a következők:

- a kiemelt közvetítő vagy a kiemelt közvetítővel tulajdonosi (tagsági) jogviszonyban álló személy tulajdonában álló ingatlanra az ingatlan-nyilvántartásban a pénzügyi intézmény javára bejegyzett jelzálogjog. (Az MNB javasolja, hogy a pénzügyi intézmény vizsgálja meg, hogy a biztosítékként felajánlott ingatlan(ok) tulajdoni lapján milyen jogok és jogilag jelentős tények kerültek feljegyzésre. Az MNB a per- és egyéb terhektől mentes ingatlan biztosítékként történő elfogadását javasolja.)
- Óvadéki joggal terhelt betét,

- egyéb ingóságon alapított jelzálog³⁶.

6.4. Határozott időre szóló felügyeleti engedély

Az MNB új kiemelt közvetítői kapcsolat létesítése esetén az alábbiakra figyelemmel, jellemzően határozott időre³⁷ adja meg az engedélyt:

- a zálogkölcson-nyújtási tevékenység végzésére létrejött jogviszony kockázatát illetően az MNB még nem rendelkezik információval,
- kockázatot jelent az értékbecslés bizonytalansága (becsüs tevékenysége),
- kockázatot jelent az adott közvetítő személye és tevékenysége, mivel a kölcsönnyújtás fedezetét képező zálogtárgyak a közvetítő őrzetében vannak.

Amennyiben a pénzügyi intézmény jogszerűnek és jövedelmezőnek ítéli a kiemelt közvetítő tevékenységét, úgy nincs akadálya annak, hogy a MNB-től az engedély meghosszabbítását kérje (újabb határozott időre vagy határozatlan időre).

A megbízási jogviszony meghosszabbítása esetén – ahhoz, hogy az MNB komplex módon mérlegelni tudja a pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő elmúlt időszakban nyújtott tevékenységét, így az engedély meghosszabbításának lehetőségét – az MNB részére szöveges értékelés összeállítása szükséges a kiemelt közvetítő tevékenységének ellenőrzéséről, amely tartalmazza különösen a következőket:

- az ellenőrzés időpontját, az ellenőrzések gyakoriságát (belső ellenőrzés által végzett vizsgálatok eredményeit),
- negyedévenkénti kimutatást a kiemelt közvetítő által átvett zálogtárgyak értékéről és az ezekre folyósított zálogkölcson összegéről, valamint a kényszerértékesítések számáról,
- negyedévenkénti kimutatást a zálogtárgyak kiváltásának, a zálogkölcsonök futamideje meghosszabbításának menetéről (db szám és érték),
- a zálogkölcson-nyújtási tevékenységből eredő fennálló és lejárt követelések összegét,
- a személyi és tárgyi feltételek megfelelőségének értékelését,
- a nyilvántartási és elszámolási szabályok betartását,
- a társaság gazdálkodási adatait vizsgáló monitoring értékelés eredményét,
- a fedezetként felajánlott biztosíték értékét, és rendelkezésre állását (legutolsó értékbecslés, fedezeti terhek változása),
- a kiemelt közvetítővel szemben fennálló valamennyi pénzügyi intézményi követelés bemutatását.

³⁶ A Ptk. 5:93. § (1) bekezdés b) pontja alapján az ingó dolgokat, a jogokat és a követeléseket terhelő jelzálogjogot hitelbiztosítéki nyilvántartásba kell bejegyezni.

³⁷ Hpt. 16. §

6.5. Belső ellenőrzés ellenőrzési gyakorlatával szembeni elvárások

Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi intézmény belső ellenőrzése a 2.5. pontban előírtak szerint a kiemelt közvetítő tevékenységét értékbecslő bevonásával legalább negyedévente ellenőrizze.

Az MNB elvárja, hogy a pénzügyi intézmény folyamatosan kísérje figyelemmel, hogy a kiemelt közvetítő milyen és mekkora mértékű díjakat alkalmaz a megbízási szerződésben meghatározott pénzügyi szolgáltatásnak nem minősülő, de azzal kapcsolatba hozható szolgáltatások ellenértékeként (pl. őrzés díja, kényszerértékesítéssel kapcsolatban felmerülő díjak), figyelemmel az esetleges aránytalanságokra.

Az MNB elvárja, hogy tizenöt darab feletti kiemelt közvetítővel kapcsolatban álló pénzügyi intézménynél hozzanak létre a zálogtevékenység felügyeletét ellátó külön szervezeti egységet.

Több megbízó pénzügyi intézmény javára folytatott zálogkölcsön-nyújtási tevékenység esetén a megbízó intézmények rendszeresen, minimum negyedévente ellenőrzik a zálogfiókok működését, ezen belül azt, hogy a fedezetek megléte, elkülönülése miként biztosított, kiemelten a zálogkölcsönnyújtás lebonyolításához átadott készpénz, valamint az átvett zálogtárgyak megbízónkénti elkülönítése, a megbízók által a kiemelt közvetítő rendelkezésére bocsátott keret felhasználásának átláthatósága. Az MNB javasolja, hogy a megbízó pénzügyi intézmények összehangoltan ellenőrizzék a kiemelt közvetítő tevékenységét.

Az MNB javasolja a pénzügyi intézmény részére, hogy a belső ellenőrzéséről szóló szabályzatában kifejezetten rendelkezzen és dolgozzon ki módszertant a kiemelt közvetítő tevékenységének ellenőrzésére, az alábbi szempontokra is figyelemmel:

- a vonatkozó – a 2.5. pontban is rögzített – jogszabályi rendelkezéseknek megfelelő működése,
- a zálogtárgyak értékelésének, kezelésének, nyilvántartásának helyessége,
- nyilvántartások – különösen a pénzeszközök nyilvántartásának – elkülönítettsége,
- személyi és tárgyi feltételeknek való folyamatos megfelelés,
- ügyfélpanaszok kezelése.

VII. A PÉNZÜGYI INTÉZMÉNY ÉS A KIEMELT KÖZVETÍTŐ ÁLTAL KÖTÖTT MEGBÍZÁSI SZERZŐDÉS MINIMÁLIS TARTALMI KÖVETELMÉNYEI

7.1. A megbízási szerződésnek a Hpt. 22. §-ában foglaltak alapján tartalmaznia kell arra vonatkozó kikötést, hogy a MNB, valamint a pénzügyi intézmény korlátozás nélkül ellenőrizheti a kiemelt közvetítőnél a megbízási tárgyat képező zálogkölcsön-nyújtási tevékenységgel kapcsolatos gazdálkodást és az üzleti könyveket.

- 7.2.** A pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő közötti átlátható felelősségi viszonyok és az ebből adódó esetleges jogviták elkerülése érdekében a megbízási szerződésben rögzíteni kell a Hpt. 72. § (1) és (2) bekezdésében meghatározott, alábbi garanciális szabályokat.
- A kiemelt közvetítő az általa e tevékenységre igénybe vett, vele megbízási, illetve munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy által e tevékenysége során okozott kárért a megbízó pénzügyi intézmény felel harmadik személlyel szemben. A felelősségi szabállyal összefüggésben az MNB megjegyzi, hogy az előbbi szabályozás nem zárja ki, hogy – például a becslésből, megrongálódásból, zár alá vételből eredő kár esetén – a megbízó pénzügyi intézmény adott esetben megtérítési igénnyel lépjen fel a kiemelt közvetítővel szemben.
 - A kiemelt közvetítő a pénzügyi szolgáltatás közvetítéséért kizárólag a megbízó pénzügyi intézménytől jogosult közvetítői díjra. E rendelkezés nem érinti a kiemelt közvetítő azon jogosultságát, hogy a pénzügyi szolgáltatás közvetítését igénybe vevő ügyfele számára más – a pénzügyi szolgáltatás közvetítésének nem minősülő – szolgáltatása ellenértékéként díjat számíttson fel.

A megbízási szerződésben rögzíteni kell az NGM rendelet 4. §-ában foglalt tájékoztatási kötelezettséget is.

- 7.3.** A Korm. rendelet 3. §-a alapján a megbízási szerződésben rendelkezni kell a közvetítői díj formájáról, mértékéről, kifizetésének feltételeiről, esedékességének időpontjáról, ütemezéséről.

A közvetítői díj mértékének megállapítása a pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő kölcsönös megállapodásának tárgyát képezi.

Az MNB a közvetítő díját illetően nem támogatja olyan konstrukció kialakítását, amelyben a megbízottat megillető közvetítői díj az ügyfél késedelmes teljesítéséhez, vagy a zálogtárgy zálogjegyen feltüntetett határidőn belüli kiváltásának elmaradásához köthető fizetési kötelezettség alapul vételével kerül meghatározásra.

- 7.4.** Az MNB elvárja annak rögzítését a megbízási szerződésben, hogy a zálogkölcsön-nyújtási tevékenység végzéséhez a pénzügyi intézmény maximálisan mekkora összeget bocsát a kiemelt közvetítő rendelkezésére (lásd: 6.2. pont).
- 7.5.** A megbízási szerződésben elvárás annak az egyértelmű rögzítése, hogy milyen típusú és milyen fizikai jellemzőkkel bíró tárgyak fogadhatók el a zálogkölcsön fedezetül.

Az elzálogosítható tárgyak köre igen széles, elfogadhatóak például az arany-ezüstékszerek mellett a drágakövek, műtárgyak, festmények, porcelánok, bútorok, szőnyegek, bőrárúk, műszaki cikkek, gépkocsik. Amennyiben nem nemesfém-ből készült ékszerek képezik a zálogba adható tárgyak körét, hanem műszaki cikkek, gépjárművek, műtárgyak vagy festmények, úgy az MNB felhívja a figyelmet egyrészt ezen tárgyak korlátozott piaci értékesíthetőségében rejlő kockázatokra, másrészt arra, hogy az értékük megállapításához különleges szakértelem, szaktudás szükséges. A gépjárművek, valamint a műszaki cikkek mint zálogtárgyak esetében pedig azok gyors avulása szintén a piaci értékesítést korlátozhatja. Mindezekre figyelemmel az MNB javasolja, hogy a pénzügyi intézmény a

zálogba adható tárgyak körét – ha a kiemelt közvetítő nem rendelkezik speciális szaktudással és gyakorlattal rendelkező szakemberrel, valamint erre vonatkozó belső szabályozással –, kizárólag a nemesfémből készült ékszerekre és tárgyra korlátozza.

- 7.6.** A megbízási szerződésben elvárt részletesen felsorolni a pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő közötti megbízási jogviszony biztosítékait, azok típusának meghatározásával.

A pénzügyi intézmény köteles gondoskodni arról, hogy a kiemelt közvetítő által kötött biztosítás, amelynek a kedvezményezettje a megbízó pénzügyi intézmény, ne csak a zálogtárgyakra, hanem a pénzügyi intézmény által a kiemelt közvetítő rendelkezésére bocsátott, a kiemelt közvetítő birtokában lévő készpénzre is kiterjedjen, valamint az MNB jó gyakorlatnak tartja, ha a biztosítás a pénzügyi intézmény alkalmazottai által elkövetett bűncselekményekből származó károokra is kiterjed. A pénzügyi intézménynek kiemelt figyelmet szükséges fordítania arra, hogy a vagyonbiztosítás engedélyezése a belső eljárásrendjében meghatározott határidőn belül igazoltan kötvényesítésre kerüljön.

- 7.7.** A pénzügyi intézmény a megbízási szerződésben köteles meghatározni a kölcsön futamidejét és a futamidő módosításának (meghosszabbításának) feltételeit, a türelmi idő tartamát, valamint a kényszerértékesítés folyamatát.

- 7.8.** A 2.4. pontban előírtaknak megfelelő tartalmi elemekkel rendelkező zálogjegy mintát a megbízási szerződés kötelező mellékleteként kell kezelni.

- 7.9.** Az MNB elvárja azon kitétel rögzítését a megbízási szerződésben, hogy a kiemelt közvetítőnek gondoskodnia kell a kézzzálog fedezete mellett nyújtott zálogkölcsonre vonatkozó – mindenkor érvényes – feltételek (kondíciók) kifüggesztéséről (Hirdetmény), továbbá gondoskodnia kell a zálogkölcson-nyújtási tevékenységre vonatkozó Üzletszabályzat és a megbízó pénzügyi intézmény Panaszkezelési szabályzatának ügyfelek számára megismerhetővé és elérhetővé tételéről. Amennyiben a kiemelt közvetítő rendelkezik honlappal, a megbízási szerződésnek arról is rendelkeznie kell, hogy a kiemelt közvetítő a pénzügyi intézmény zálogkölcson-nyújtási tevékenységre vonatkozó Üzletszabályzatát, Hirdetményét és Panaszkezelési szabályzatát a honlapján is elérhetővé tegye.

- 7.10.** A későbbi esetleges jogviták elkerülése érdekében a pénzügyi intézmény a megbízási szerződésben köteles részletesen szabályozni a jogviszony felmondását, a felek közötti elszámolás rendezését.

Rendes felmondás esetében javasolt rögzíteni a felmondási időt, továbbá, hogy a kiemelt közvetítő milyen tevékenység végzésére jogosult a felmondási idő alatt, így többek között, hogy a felmondási idő alatt jogosult-e a már kihelyezett zálogkölcsonök futamidejének meghosszabbítására, milyen időtartam alatt és hogyan köteles a megbízóval elszámolni.

Azonnali hatályú felmondás esetén a megbízási szerződésben ajánlott rögzíteni az elszámolás menetét, továbbá, hogy a pénzügyi intézmény és a kiemelt közvetítő milyen jogosultságokkal rendelkezik, és milyen kötelezettségek terhelik őket az elszámolás során.

- 7.11.** Az MNB elvárja az Fhtv. kereskedelmi kommunikációra³⁸ vonatkozó szabályainak rögzítését a megbízási szerződésben, azaz, hogy a kiemelt közvetítőnek milyen adatokat és milyen módon szükséges feltüntetnie a kereskedelmi kommunikációban.

VIII. ZÁLOGKÖLCSÖNT NYÚJTÓ PÉNZÜGYI INTÉZMÉNYEK REFINANSZÍROZÁSA ESETÉN ELVÁRT ÁLTALÁNOS GYAKORLATOK

- 8.1.** Az MNB álláspontja szerint a zálogkölcön-nyújtási tevékenységet végző pénzügyi intézmény refinanszírozása során a refinanszírozó intézmény (a továbbiakban: Refinanszírozó) akkor jár el prudens módon, amennyiben a hitelkihelyezés során figyelembe veszi a jelen ajánlás 2.1. pontjában felsorolt, a refinanszírozott pénzügyi intézmény (a továbbiakban: Finanszírozott) zálogkölcön-nyújtási tevékenységével járó kockázatokat.
- 8.2.** Az MNB elvárja, hogy a Finanszírozott telephelyeit és fióktelepeit egy időben egy intézmény refinanszírozza, így a Refinanszírozónak mindenkor szükséges meggyőződnie arról, hogy a Finanszírozott általa finanszírozott telephelyeit és fióktelepeit más intézmény nem refinanszírozza, továbbá az MNB elvárja, hogy a Refinanszírozó a finanszírozással érintett telephelyek és fióktelepek címét a Hitelbiztosítéki Nyilvántartásban feltüntesse.
- 8.3.** Az MNB elvárja, hogy a Refinanszírozó kockázatvállalási stratégiájában és kockázatvállalási eljárásrendjeiben külön fejezettel rendelkezzen a zálogkölcön-nyújtási tevékenységet végző pénzügyi intézmények refinanszírozására vonatkozóan.
- 8.4.** Az MNB elvárja továbbá, hogy a Refinanszírozó kockázatvállalási stratégiájában rögzítésre kerüljön, hogy a Finanszírozott zálogkölcön-nyújtási tevékenységből származó le nem járt követeléseinek milyen százalékát finanszírozza (a továbbiakban: Finanszírozási arány), továbbá, hogy a refinanszírozott követelések fedezetéül legkevesebb milyen arányban fogadható el nemesfém (a továbbiakban: Nemesfém fedezettségi arány).
- 8.5.** Az MNB elvárja, hogy a Refinanszírozó a zálogkölcön-nyújtási tevékenységben rejlő kockázatok függvényében a Finanszírozott Finanszírozási arányát csökkentse és a Nemesfém fedezettségi arányát felemelje.
- 8.6.** Az MNB elvárja, hogy a Refinanszírozó évenként saját maga, vagy az általa kijelölt független szakértő útján (a nagy összegű állományokat kockázatérzékenységi megközelítés alapján tételesen, a kisebb összegű állományokat mintavételes eljárásban szűrőpróba szerűen legalább a refinanszírozott zálogügyletek állománya 30%-ának mértékéig) ellenőrizze a fedezetként bevont zálogtárgyak meglétét, megfelelőségét, és mindezt dokumentálja.
- 8.7.** Az MNB javasolja továbbá, hogy a tízmillió forint összeget meghaladó értékű egyedi fedezetek esetén a Refinanszírozó, vagy az általa kijelölt független szakértő évente egyedi helyszíni fedezetellenőrzést végezzen.

³⁸ Kereskedelmi kommunikáció a vállalkozás önálló foglalkozásával vagy gazdasági tevékenységével közvetlenül összefüggésben történő információközlés, függetlenül annak megjelenési módjától és eszközétől.

- 8.8.** Az MNB elvárja, hogy a Finanszírozott a tevékenységével kapcsolatban negyedévente adatot szolgáltatson a Refinanszírozónak a refinanszírozott követelésállomány és annak fedezettsége tekintetében.
- 8.9.** A jelen ajánlás 8.3. pontjában foglalt eljárásrendnek, továbbá az egyedi kockázatvállalási szerződéseknek tartalmaznia szükséges a Refinanszírozó által a Finanszírozási arány és a Nemesfém fedezettségi arány megsértése esetén alkalmazható intézkedéseket (előtörlesztés, pótfedezet bevonása). Pótfedezet bevonása esetén a bevonható fedezetek meghatározása is szükséges.

IX. ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

- 9.1.** Az ajánlás a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 13. § (2) bekezdés i) pontja szerint kiadott, a felügyelt pénzügyi szervezetekre kötelező erővel nem rendelkező szabályozó eszköz. Az MNB által kiadott ajánlás tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, az MNB jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat.
- 9.2.** Az ajánlásnak való megfelelést az MNB az általa felügyelt pénzügyi szervezetek körében az ellenőrzési és monitoring tevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.
- 9.3.** Az MNB felhívja a figyelmet arra, hogy a pénzügyi szervezet az ajánlás tartalmát szabályzatai részévé teheti. Ebben az esetben a pénzügyi szervezet jogosult feltüntetni, hogy vonatkozó szabályzatában foglaltak megfelelnek az MNB által kiadott vonatkozó számú ajánlásnak. Amennyiben a pénzügyi szervezet csupán az ajánlás egyes részeit kívánja szabályzataiban megjeleníteni, úgy az ajánlásra való hivatkozást kerülni, illetve csak az ajánlásból átemelt részek tekintetében alkalmazza.
- 9.4.** Az MNB a jelen ajánlás alkalmazását 2018. szeptember 15-től várja el az érintett pénzügyi intézményektől.
- 9.5.** 2018. szeptember 15-én hatályát veszti Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete elnökének a hitelintézetek által függő kiemelt közvetítők útján végzett kézíralog fedezete mellett történő pénzkölcsön-nyújtásról szóló 8/2012. (VII. 11.) számon kiadott ajánlása.

Dr. Matolcsy György s.k.,
a Magyar Nemzeti Bank elnöke